

Паула Лайт

Фили, фоби и дипломати

Планетата Земя е поделена между много народи, култури, етноси. Всеки народ си има своята психология, своите благородни и отрицателни черти, своите мигове на величие и падение. Смешно, абсурдно и недостойно е да храним ненавист към която и да било нация, към каквато и да е културна, религиозна и етническа група. За мен няма по-примитивни и ограничени същества от тия, които с премъдър и надменен вид твърдят, че всички негри са глупави, че всички евреи са лукави и алчни, че всички роми са престъпници и крадци, всички граждани на САЩ – агресори, всички руснаци примитивни пияници и мужици. Не може да бъдат зачерквани с лека ръка и пренебрежение наши братя и сестри. Всички човеци притежават по нещо ценно и прекрасно в своя духовен и исторически облик.

В бурната ни и драматична историческа съдба, обаче, българските политици умело са използвали нашата Балканска емоционалност и спонтанност, за да ни манипулират и да насаждат у нас мотиви да приемаме идиотската им, раболепна, жалка или просто глупава външна политика. Това промиване на мозъци е особено характерно за нашата най-нова история, т.е. за периода след 09.09.1944 г. При социализма, от повтаряне като мантра, до втръсване на едни и същи кухи и нелепи твърдения хората още не могат да се отърсят от клишетата. Американците непременно са агресори, евреите – милитаристи, руснаците – по-големи и мъдри братя и т.н. и т.н. В оня близо половин век пропагандата се твореше от интелектуално девствени хора толкова ограничени умствено, като че ли са претърпели мозъчна лоботомия. Как иначе да си обясним карикатура, отразяваща злочинствата на пияни американски войници с бутилка кока-кола в ръце? Как да си обясним и унизителното раболепие на нацията ни, която допусна в националния химн да фигурира следния куплет: „Дружно, братя българи! (С нас Москва е в мир и в бой). Партия велика води нашия победен строй“. Просто се замислете малко. Въпреки че в Конституцията ни беше изписано, че сме една суверенна държава, коя независима нация фиксира съюза си с друга държава и отношението си към нея в своя национален химн? Коя? Така, ден след ден, година след година ни беше насаждано определено отношение към международната политика и ни бяха спускани директиви към кого да бъдем „фили“ и към кого – „фоби“. Нека не премълчаваме тези факти, а достойно да си признаем в какво жалко и унизително състояние на духа, националното достойнство и разума си сме били поставени. Нека си признаем и това, че безропотно сме търпели безгръбначието и малоумието на ония, които ни управляват.

Пречистването и лечението на един народ започва от безпристрастния и честен прочит на историята, от готовността му да си признае всеки срам, всеки грях, всяка загуба и падение. Защото, приятели мои, миналото хвърля дълга сянка. Промените ни завариха объркани и болни, неспособни да бъдем човечни и безпристрастни, доброжелателни и мъдри в отношението си към останалите народи. Получи се така, защото в душите ни все още е жигосан печата на „социалистическия интернационализъм“.

Това духовно изкривяване беше причината в редица отношения да се държим неразумно, несправедливо и наивно, подобно на освободените роби в САЩ по време на Реконструкцията. Казано с други думи, започнахме да оплюваме крайно и несправедливо предишния си господар в лицето на Русия и, тайно дори и от себе си, да си търсим нов.

Как иначе можем да си обясним изявление в българския парламент, че всички руснаци били пияни мъжици и колхозници, които пият водка, замезват си с кисели краставички и сланина и пляскат невестите си по задника? Цитатът ми може да не е точен, но смисълът на изказването беше точно такъв. Забравихме онова, което е прекрасно, велико и достойно за уважение у руския народ. Забравихме, че от неговите недра са дошли хора като Достоевски, Лермонтов, Висоцки, Окуджава, Булгаков. Пренебрегнахме смелостта, духовната сила и героизъм, на които е способен този народ. Това, че по време на Ленинградската обсада, при нечовешки глад и студ, театрите и балета, все пак, са работили, а залите им са били пълни. Казано с други думи, опитахме се да изхвърлим и бебето заедно с мръсната вода.

От друга страна, започнахме да си търсим заместител, който да хване освободения господарски камшик. Бях шокирана от абсурда на ситуацията, когато мой приятел, духовен и интелигентен човек, веднъж тихичко ми прошепна, че не одобрява външната политика на президента Буш, но си мълчи, та да не би „да го помислят за комунист!“

Наред с това, се появи новата мъдра фигура, която може да ни хвали или порицава, награждава или наказва и пред чиято воля следва да се прекланяме в лицето на Европейския съюз. Не че Европа ни е виновна с нещо, задето имаме изкривено и безумно Фройдистко търсене на закрилническия бащински облик.

После историческото махало промени амплитудата си и от около четири години Русия отново стана мъдрият голям брат, енергийния ни благодетел, добрият господар, пред който президента ни в една или друга форма ходи да се отчита, а Европейският съюз изпадна в

положението на „лош татко“, наказал несправедливо детето си, щото имало социалистическо правителство. Санкцията нямала нищо общо с балканския синдром, с корупцията, присвояванията на средства от Европейските фондове, загнилата ни съдебна система, продажните министри. Клетият алианс на Европейските държави слисано мълчи в пълно недоумение, защото не намира обяснение на странните правителствени реакции и изявления в България.

Така, тласкани между филията и фобията, във вечно търсене на господари, които да ни водят, хранят и издържат и врагове, с които да се оправдаваме, загубваме и последната искрица от националното си достойнство.

За да си върнем правото да се наричаме свободен народ със суверенна държава, трябва да забравим тези примитивни емоции. Единствената правилна нагласа е тази, която е характерна за всеки свободен, цивилизован човек и тя се състои в следното: Всеки народ има своите прекрасни качества. Обичаме всяко човешко същество, всяка общност на почтени хора и сме готови да защитаваме правата им. Не допускаме, обаче, външната ни политика да бъде определяна от емоции, исторически предразсъдьци или лозунгите на политици – тарикати! Не приемем ли такова кредо все повече ще се обезличаваме и ще ставаме за смях пред цивилизованото човечество. Защото Ахилесовата ни пета винаги е била в лошата и продажна дипломация.

Действително, от самото начало на развитието ни като независима държава след освобождението от османско иго, дипломатите често са проваляли или продавали националните ни интереси. Всеки, който се интересува дори и съвсем повърхностно от родната история, знае за националните катастрофи и за анализите, че България е печелила битките, но губела войните, заради лоша и недалновидна външна политика. Но нека не се връщаме толкова назад във времето. Да започнем разходката си от епохата на социализма. Точно тогава като определение за българските външни емисари се появи термина „шаячна дипломация“. Действително, в началото на „работническо-селската власт“ това е било разбираемо. Дипломати са ставали неучи хора, взети направо от завода или нивата комунисти-активисти, поради липса на кадри сред привържениците на новата тоталитарна власт. После, обаче, бяха обучени в престижни съветски или западни университети синове и дъщери на отговорни другарки и другари. Все пак, положението не се промени особено. Някак се наложи като модел посланичеството да се счита за синекурна длъжност и вън да се изпращат хора, които не могат безнаказано да

бъдат понижени, но пък и не стават за нищо. Така нареченият ритник „встрани“. Ето защо, поведението, решенията и действията на български посланици доста често през ония петдесет години са предизвиквали дипломатично вдигнати вежди, учудени, макар и любезни усмивки и дълбоко прикрит смях, а родните пролетарски дипломати са получавали по приеми и социални събития най-грубата обида на езика на дипломатията, „чудаци“. Така, чудачество беше, ако български емисар, търговски представител или аташе се опита да си вземе лед за пиетието с пръсти, вместо с щипката, предвидена за това; да се нахвърли малко необуздано върху закуските на шведската маса; да не прояви очакваното кавалерство към съпругата си или към друга дама. Все пак, светът на дипломатическите среди е виждал всичко. Нали е трябвало да приеме като допустими обичаите и на крайно екзотични народи? Та подобни фалове са били малко тъжни, много смешни и доста срамни, но едва ли са нанесли истинска вреда на националните ни интереси. Само на авторитета и достойнството ни. Нямахме как поведението на външните ни представители да причини особено големи бели, тъй като целият цивилизован свят знаеше, че България няма никаква самостоятелна външна политика, а решенията се вземат в Москва.

Истинските беди започнаха в новото време, когато България се превърна в суверенна държава. Или поне се очакваше да се държи като такава. Някак се случи така, че старата схема за посолствата като склад за некадърни свои хора или за орезилили се политици, които трябва да се държат далеч от очите на народа се съхрани и светът отчаяно въздъхна. Защото българското дипломатическо „чудачество“ се трансформира в нещо много по-сериозно. Нашенските дипломати се занимават на територията на приемащата държава с всичко друго освен с външна политика, но акцентират предимно върху личния си бизнес. Така например един от българските посланици в Полша (не помня точно кой) е давал под наем на търговски фирми помещения от българското посолство, които, съгласно международния протокол, то ползва безвъзмездно от приемащата държава. На нашенеца просто му хрумнало, че тия помещения са част от суверенната българска територия и, следователно, дейността, развивана в тях, е освободена от данъчни тежоби. Естествено, при тази ситуация, посланикът е могъл да прибира в джоба си тлъсти наеми и добра комисионна. Неотдавна като посланик в Узбекистан бе акредитиран бившият главен прокурор, Филчев, който, поне по моето скромно мнение би трябвало по-скоро да се насочи към добро лечение. Към момента, българската посланичка във Франция, госпожа Ирина Бокова,

разполага с наскоро закупен апартамент в престижен квартал на Париж на стойност около шест милиона евро и с квадратура около 500 кв.м. Трудно ми е да повярвам, че сестричката на известния червен политик, Филип Боков, е спестила тия средства от заплатата си. В българските легации и посолства вероятно кипи усърдна дейност, но тя едва ли е свързана с проучвания и преговори в полза на Родината.

При това положение, как да се учудваме, че България вечно е страна по неизгодни договори. Или елитните ни дипломати са се затруднили да прочетат някои клаузи, или пък са получили добра комисионна за някои от тях. Не е нужно да влизам в детайли, а и не е добре за излинелия ни без друго авторитет. Все пак, ще визирам договорите за опрощаване или намаляване на дългове на някои арабски страни, клаузата за изключване на ядрените реактори в договора с Европейския съюз, договора с „Газпром“, с който миналата година управляващото правителство се гордееше толкова. Бих искала да споделя, че намирам за чудачество изявлението на президента ни за евентуално включване на ядрен реактор, защото не смятам, че му липсва интелигентност и че не съзнава колко невъзможно е такова искане. Най-вероятно търси известна реабилитация пред българското обществено мнение. Все пак, не биваше да забравя, че като символ и лице на страната си няма моралното право да размива Европа и света. Без друго вече веднъж го беше сторил при реакцията си по въпроса с Европейските фондове.

Ето такава е картината на нашето отношение към света и на външната ни политика. Тя е тъжна, защото лицето, което Родината ще покаже пред останалите суверенни държави, е мерило за нашата стойност, достойнство и бъдеще. Трябва това срамно положение да бъде променено. Трябва да запомним, че в политиката няма филии и фобии. Като човешки същества, трябва да обичаме, ценим и уважаваме всеки народ, но като политици да бдим за българските интереси. Трябва да се спре порочната практика като дипломати да се акредитират лица, които не стават за нищо друго. Вместо това, нека се поучим от по-добрите. Нека наши елитни (по интелект, а не по произход) младежи да бъдат подготвяни постепенно за дипломати от кариерата. Така, може би, след време трупаният срам ще бъде измит от националното ни чело.

КРАЙ

© 2009 Паула Лайт

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10216>]